

magyar irodalmának legfontosabb jelenségeiről.

Klanciczay Tibor szakít az utóbbi évtizednek azzal az irodalomtörténeti gyakorlatával, mely félve vagy egyáltalán nem írta le az olyan szavakat, mint reneszánsz vagy barokk, mert valamiféle polgári szemlélet maradványaira gyanakodott bennük. Klanciczay szerint „megnyugtató szintézis a reneszánsz és barokk kategóriáinak mellőzésével nem képzelhető el”. Ezek a fogalmak mála nem a szellemtörténeti iskola elvonásai, hanem egy-egy korszak lényegét jelölő elnevezések, melyeknek gazdag tartalmat ad a szerző által felhalmozott bőséges tényanyag és a társadalmi viszonyokat mindenkör szem előtt tartó tárgyalásmód.

A kötet elvi jellegű írásai elsősorban az irodalomtörténet szakembereihez szólnak, az író-portrékat tanárok, diákok szélesebb közönségének is ajánlhatjuk, különösen a szép Balassi-tanulmányt, mely első nagy költőnk szerelmi lírájának elédig legjobb elemzése.

—k—

VASSZÍNŰ ÉGBOLT ALATT

Városszociográfiák 1945 előtt —
1932—1943.

Magvető, 398 old. 27,50 Ft (Törzsanyag)

A hazai szociográfia Horthy-korszakbeli múltjának egyik alig ismert oldalát mutatja be ez a hézagpótló kötet 22 író 33 írásával. Szociográfia alatt sokan elsősorban a falukutatók műveire gondolnak, s nem is ok nélkül, hisz — tartalomra és terjedelemre nézve egyaránt — reprezentatív művek az agrárszegénység életéről jelentek meg. Mégsem egészen értjük, hogy a város pereméről és belsejéről szóló annyi kitűnő és nagyszámú írásból az első váltogatás hogyan várathatott magára ily sokáig.

Nem érthetünk egyet *Kende István* bevezetésének szerénykedő megállapításával, a kötetben szereplő írók értékélsével. Ezek a városszociográfiák korántsem maradnak el annyira a már klasszikussá vált szociográfiai alkotások mögött, ahogy szavaiból gondolhatná az olvasó.

E kötetben nemcsak a bérezés kérdései, a lakás- és lakbérviszonyok szörnyűségei, azután az egészségügyi intézmények kerülnek terítékre, az elmaradhatatlan bürokráciával együtt, hanem a művelődés kérdései is, a könyvet és a könyvtárügyet is beleértve. Ezenkívül bepillantást nyerünk az al- és főbérlok változatos összetételű családjába, részleteket kapunk iskolai szociográfiákból, megrázó

jelentést Budafok barlanglakóiról, a budai Vízi-Felsőváros nyomortanyáiról, a városi bérházak népének pokoli szenvedéséről. Megjelenik benne a vidéki város — Győr, Szolnok, Debrecen, Hódmezővásárhely — szociális élete is. Csupa olyan jellemző vonással, amelyet sok tekintetben már csak ezek az írásművek idézhetnek a jelen és a jövő nemzedék elé. S hogy mennyire nem egyoldalú szemlélet jellemzi ezeket az írásokat, mutatja az is, hogy a munkás és a paraszt sors sehol sem válik ketté, s akinek volt szeme az egyikre, rendszerint látta a másikat is. Ez az oka annak, hogy a „népi” írók is kitűnő városszociográfiákkal szerepelnek a kötetben: Mórincz Zsigmond, Darvas József, Németh László, Féja Géza, s ugyanakkor, akiket a közvélemény nem sorol ebbe a táborba, azok is milyen találó szinkekkel látták az agrárlakosság helyzetét. (Nagy Lajos, Földes Ferenc stb.)

A kötet így valóságos keresztmetszetét adja a Horthy-korszak társadalmi ellentmondásainak.

A gyűjtemény tehát, határozott nyeresége a szociográfia ügyének. Az a nemzedék, amely a Horthy-korszakban végigélte azt a nyomorúságot, amelyet a városszociográfiák bemutatnak, éppúgy tanulsággal veheti kezébe, mint az a fiatal nemzedék, amely sokszor hitetlenkedve hallgatja apái szóbeli tanúvallomását egy elmúlt korszak megpróbáltatásairól.

Szija Rezső

AZ ENSZRŐL

Országgyűlési Könyvtár, 194 old.

A tájékoztató kiadvány az Egyesült Nemzetek Szervezetét, annak megalakulását, célkitűzéseit, összetételét, szerveit, feladatkörét, hatáskörét, az eljárási szabályokat, a főszerveket és működésüket, valamint az ENSZ-szel kapcsolatos kormányközi és szakosított szervezeteket ismerteti. A kézikönyv az ENSZ szervezeti táblázatait is magába foglalja. Függetlékei: a tagállamokkal kapcsolatos fontosabb adatok, azoknak a független államoknak felsorolása, amelyek tagjai az ENSZ-nek, az ENSZ szerveinek angol, francia és magyar nyelvű felsorolása, az ENSZ kiadványairól szóló tájékoztató, végül az ENSZ szervezetét és működését ismertető művek bibliográfiája. A kiadványhoz francia, angol és orosz nyelvű tartalomjegyzék is készült.

A kötetet Vértés György szerkesztette és ő írta az előszót is. Ez az újszerű tájékoztató újabb értékes eredménye az